

Елин Пелин
Зла съдба

Една св. неделя, рано в зори, когато в село Неволниково се понесе звън на камбаната и покани хората на черква, близо в балкана се чува и зачестиха гърмежи.

Работата се разбра веднага.

Аскера беше сгацил една малка чета, на която през нощта селените бяха пращали храна.

Тревожните гърмежи говореха, че там горе пламти ожесточена и кървава борба.

Почерния хубавият християнски празник. Хората посърнаха и се изплашиха.

Младен, най-личния момък в селото и душа на селския революционен комитет, събра младежите в черковния двор.

– Скоро пушките, братя... Да отидем на помощ!

Младите сърца се разпалиха. Душите пламнаха като барут от тая малка искра, която се чакаше всяка минута. Старият поп Никола, с побеляла като сняг коса, като видя въоръжените младежи, едвам продума:

– Доде ли му времето, братя?

И сълзи бликнаха мз очите му и обляха светлото му старо лице. Той не можеше да говори от вълнение, а само прегръщаше момчетата и като майка ги милваше по главите.

Неговата хубава дъщеря Ангелина беше годеница на Младен. Когато момците тръгнаха и той отиде да се прости с нея, завари я с пушка в ръка.

– Младене, и аз ще дойда!

– Ангелино, недей, пиле, остани при стария си татко.

– Младене, ще дойда!

Тя се увеси на ръката му с молба и плач.

Младен я целуна бързо, откопча се из ръцете ѝ и замина.

След един час гърмежите в планината се усилиха по-страшно!

Чак привечер, когато слънцето вече зайде, гърмежите станаха поредки и най-после замлъкнаха.

Тъмна нощ падна над широка и злочеста Македония. Мракът зловещо се спусна из намръщените гори на Пирина, дето цял ден ечеше шумът на кървавия бой и занесе в селото страх от тая проклета неизвестност, що се извърши горе. Селото, изплашено и гузно, се смълча в нощта. Нийде светлинка, нийде човешки глас. Само реката дълбоко шуми и стене, сякаш хиляди злочести майки, прегрънати в хладните ѝ вълни, оплакват погиналите си деца. Уплашени псета, усетили кървав дъх, грозно завиха към балкана и нощната тишина стана по-страшна.

Хората се свряха по къщите си, подпряха вратите и настръхнали чакаха да чуят края.

– Боже, какво стана, боже? Вечно ли ще трае над земята тая нощ?

Старият поп Николай стои на колени пред иконостаса и чете горещи молитви за ония, които се биха в планината.

До прозореца седи Ангелина и от час на час поглежда през стъклото в непрогледната нощ.

„Боже, боже, какво стана!“ – мислеше тя и очите ѝ се пълнеха със сълзи.

Нощта минаваше мъчително и бавно. Пред иконостаса слабо мъждееше кандилото и бледата му светлина мило играеше по ликът на божията майка и падаше върху побелялата глава на молещия се свещеник. В глухата стая се чуваше слабо тихия шепот на неговата сърдечна молитва.

– Милостиви боже, запази борците за измъчения народ, запази децата на толкова злочести майки...

– Татко – обърна се към него Ангелина.

Свещеникът, унесен в молитвата си, я не чу.

– Татко – повтори по-силно тя. По бялото ѝ като сняг лице лежеше тъга.

Молещият се старец пак не чу.

Тогава Ангелина стана тихо, взема пушката, която стоеше подпряна до нея, и тръгна на пръсти към вратата.

– Ангелино! – обърна се уплашено баща ѝ и прекъсна молитвата си.

Тя турна пръста на уста и рече тихо:

– Ще отида да разбера що стана.

– Боже, в тая тъмнина! – едвам проговори старецът с разтреперания си глас.

Ангелина откряна вратата и дълго се послуша. Ала освен шумът на реката и грозния лай на крайненските псета никой друг глас не се чуваше.

– Ух, дали не изгинаха момчетата – простена старецът и се прекръсти.

– Тате, ако Младен е загинал, аз няма да оставя току-така... Ако съм жена. Ще отмъстя, па каквото ще да стане... Ще грабна пушката и ще тръгна по гората.

– Ами мен кому ще оставиш, дъще... Ето, ти си ми едничка.

Ангелина погледна съкрушения си баща и на душата ѝ стана жално за него.

Тя се върна и седна до прозореца, като сложи пушката на коляното си и се замисли.

Старецът вдигна ръце към бледия образ на божията майка, която състрадателно гледаше из иконостаса, и заправи ниски поклони. По слабо осветената стена заигра грамадната сянка на неговата дребна фигура. Настана дълбока тишина.

Нощта вървеше бавно.

По едно време над селото силно приляяха псетата, чуха се гърмежи. Грозен човешки вик процепи тишината и за миг всичко се потаи. Старецът погледна дъщеря си и замаяно се хвана за главата.

Ангелина грабна пушката и се изтърси на вратата: Двата се погледнаха в недоумение.

– Какво ли се случи?

По улицата се чу бърз топот от нозе. Някой бягаше.

Някой похлопа на вратата.

Ангелина запе пушката и попита:

– Кой е?

Към горния край на селото пак изгърмяха пушки.

– Ангелино! – чу се зад вратата гласът на Младен.

Ангелина отвори вратата и се хвърли в обятията на своя годеник.

– Младене, жив ли си? Не ме оставяй самичка... Младене, където идеш ти и аз ще ида...

Младен, почернял от дим, цял в прах, едвам дишаше.

– Какво стана? Младене, оцеляхте ли?... Боже милостиви – говореше развълнувано старецът.

– Цял ден се бихме и едвам се промъкнахме през нощта, рекохме да ги заблудим и да минем на срещната страна, ала ни усетиха над село. Ангелино, прощавай... Трябва да вървя.

Над село се завърза бой, който полека-лека приближаваше. В тъмнината се виждаше огънят на пушките.

– Младене, не оставяй ме! Татко, прощавай! – каза решително Ангелина.

– Просто да ти е, дете мое! Бог да ви пази.

Младен и Ангелина се изгубиха в тъмнината.

Свещеникът се върна и отново падна с плач и молитви пред иконостаса.

Над село цяла нощ се води отчаяна и кървава борба.

Цяла нощ ечеха гърмежите.

Денят, който дойде след тая нощ, завари селото в пламъци и го

остави грозно пепелище и гробница, под която почиваха юнашки загинали Младен, Ангелина и много още млади и стари.

КРАЙ

© 1905 Елин Пелин

Разказът е публикуван за пръв и единствен път в сп. Македонски преглед, I, бр. 3, юни 1905, с. 17–18, с подпис Елин Пелин. Списанието излиза при близкото участие на македонските дейци от кръга на „българановците“ Хр. Силянов и Ал. Кипров, редактор на неговия литературно-художествен отдел е „българановецът“ Андрей Протич. Наред с Елин Пелин, тук сътрудничат и Ал. Балабанов, Ал. Божинов, Вл. Анастасов – Пепо.

Сканиране, разпознаване и редакция: Ивет Костова, 2008

Публикация:

Елин Пелин. Съчинения, том I – Разкази 1901–1906

Редактор: Светла Горова

Издавателство „Български писател“, 1972 г.

ДПК „Димитър Благоев“ – София

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/5282>]